

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคาร โดยใช้ประชากรเป็นพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลสินเชื่อของธนาคาร จำนวน 17 ราย และประชากรที่เป็น ลูกหนี้ขนาดเล็กหรือรายย่อยที่เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จำนวน 175 ราย เป็นประชากรศึกษา สรุปได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 สรุปผลการศึกษาทางด้านพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลสินเชื่อของธนาคาร

1) ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน

พนักงานธนาคารทั้ง 17 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเป็นพนักงานอำนวยการสินเชื่อ มีอายุงานระหว่าง 6-10 ปี และรับผิดชอบงานด้านอำนวยการสินเชื่อ/พิจารณาสินเชื่อ

2) ความคิดเห็นและทัศนคติของพนักงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

พนักงานธนาคารทั้ง 17 ราย ส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรการลดอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มากที่สุด และเมื่อลูกหนี้เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ พนักงานส่วนใหญ่ ยังเห็นว่า สถานภาพภายในครอบครัวก็มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และปัญหาภายในครอบครัวที่พบมากที่สุด คือปัญหาหย่าร้าง ความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับความไม่จริงใจต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้เกิดจากลูกหนี้ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ และปกปิดข้อมูลกับธนาคาร มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เช่นกัน ส่วนผลจากสาเหตุอื่นๆ ที่ส่งผลการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เช่น ลูกหนี้เกิดปัญหารายได้ไม่เพียงพอหรือมีรายได้ลดลง หลักประกันของลูกหนี้มีราคาใกล้เคียงกับภาระหนี้ หรือไม่คุ้มกับภาระหนี้ และการเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำภายใน และภายนอกประเทศ

6.1.2 สรุปผลการศึกษาทางด้านลูกหนี้ที่เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของลูกหนี้

ลูกหนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรสแล้วและยังไม่มีบุตร ส่วนใหญ่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว โดยมีภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้แล้วยังต้องรับภาระค่าใช้จ่ายอื่นๆ ภายในครอบครัว

ลูกหนี้ส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างหรือเป็นลูกจ้างในบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท และไม่มีรายได้จากคู่สมรส มีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และบางส่วนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแต่อยู่ในระหว่างการผ่อนชำระ อย่างไรก็ตามยังมีลูกหนี้อีกบางส่วนที่ยังมีสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์อื่นอยู่ในการครอบครอง และทรัพย์สินเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ และเป็นที่ดินเปล่า

2) ลักษณะหนี้ของลูกหนี้

ลูกหนี้ธนาคาร ส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดา มีการกู้ยืมโดยกู้คนเดียว และมีบางส่วนกู้ร่วมกับสามีหรือภรรยา สำหรับวัตถุประสงค์ของการกู้เงินนั้น ส่วนใหญ่กู้เพื่อซื้อบ้านพร้อมที่ดิน ต่อเติมบ้าน หรือซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน มีระยะเวลาชำระหนี้ระหว่าง 11-15 ปี และผ่อนชำระไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน โดยใช้ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นหลักประกันหนี้ ในด้านมาตรการที่ใช้ในการปรับปรุง โครงสร้างหนี้กับลูกหนี้ที่มีปัญหาค้างชำระมีหลายมาตรการ คือ ใช้มาตรการผ่อนเงินต้นลงน้อยกว่าเงื่อนไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ใช้มาตรการขยายระยะเวลาชำระเงิน และใช้มาตรการลดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ความคิดเห็นของลูกหนี้ต่อปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สรุปได้ดังนี้ ผลจากปัญหาครอบครัว ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาจะเกิดจากการหย่าร้าง ผลกระทบจากความไม่รู้ในการบริหารและการประกอบธุรกิจ เห็นว่าเกิดจากการขาดประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากกว่าประเด็นอื่น นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาทางการเงิน นั่นคือเห็นว่าเกิดจากประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอหรือรายได้ของลูกหนี้ลดลงทำให้ส่งผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ความคิดเห็นของลูกหนี้เกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนกับธนาคารได้คือ ลูกหนี้ส่วนใหญ่กำลังรอขายหลักทรัพย์ ในขณะที่ต้องเผชิญกับผลจากภาวะเศรษฐกิจและภาวะการเมืองภายในประเทศ รวมทั้งได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั้งภายในและภายนอกประเทศ

4) ความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
ลูกหนี้ส่วนใหญ่ เห็นว่าการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารเป็นประโยชน์ต่อการ
แก้ไขหนี้ที่มีปัญหาของลูกหนี้เพราะเป็นการผ่อนคลายภาระในการชำระหนี้ ซึ่งทำให้ลูกหนี้
สามารถผ่อนชำระในจำนวนเงินที่น้อยลงได้โดยไม่ผิดเงื่อนไขในการชำระหนี้และสามารถดำเนิน
ธุรกิจต่อไปได้หรือไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

5) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่นำมาใช้กับลูกหนี้ที่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามปกติ
ลูกหนี้ส่วนใหญ่สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามปกติ โดยที่มาตรการที่ธนาคารนำมาใช้
ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้กลุ่มนี้มีหลายมาตรการ คือใช้มาตรการผ่อนเงินต้นลง
น้อยกว่าเงื่อนไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง มาตรการขยายระยะเวลาชำระเงิน และมาตรการลดอัตรา
ดอกเบี้ย เป็นต้น

6.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยใช้สมการลด ถอย แบบจำลองโลจิสติก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จำนวน 24 ตัวแปร ที่คาดว่าจะมีผล
ต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับผลของการนำนโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้กับลูกค้าโดย
ใช้แบบจำลอง Logit ด้วยวิธี Logistic Regression ณ ระดับความเชื่อมั่น มากกว่าร้อยละ 90 พบ
ว่ามีตัวแปรที่สามารถอธิบายผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 5
ตัวแปร คือ

1) สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.1 ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรสของลูกหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
กับผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ ถ้าลูกหนี้มีสถานภาพสมรสจะ ทำให้ลูกหนี้
สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ตามปกติ

2) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของครอบครัวมีความสัมพันธ์
ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ หากลูกหนี้รายใดมีค่าใช้จ่าย
อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวมาก จะทำให้ความสามารถในการ
ชำระหนี้ของลูกหนี้รายนั้นลดลง

3) ระยะเวลาในการชำระหนี้ มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการชำระหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทาง

ตรงกันข้ามกับผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ หากลูกหนี้ทำสัญญาเงินกู้โดยชำระคืนในระยะสั้นไม่เกิน 10 ปี จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ

4) เงื่อนไขการผ่อนชำระต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาพบว่า เงื่อนไขการผ่อนชำระต่อเดือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กล่าวคือ หากลูกหนี้มีเงื่อนไขการผ่อนชำระหนี้ต่อเดือน น้อยกว่ารายได้ต่อเดือนของลูกหนี้ จะทำให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ

5) ทศนคติของลูกหนี้ที่มีต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่าทศนคติต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กล่าวคือหากลูกหนี้มีทศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะทำให้ผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดีขึ้น

6.1.4 สรุปผลการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

โดยวิธีทดสอบ Chi-square test กับปัจจัยทั้ง 24 ตัวแปร ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นตั้งแต่ร้อยละ 95 ขึ้นไป พบว่ามีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ตัวแปร คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเช่าที่อยู่อาศัย ระยะเวลาชำระหนี้ และเงื่อนไขการชำระต่อเดือน

6.1.5 สรุปผลการศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงการใช้นโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

จากผลการศึกษา สามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบและวิธีการในการใช้นโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) และป้องกันการย้อนกลับมาเป็นหนี้มาปัญหา (Re-entry NPLs) หรือ TDR FAIL ที่อาจจะเกิดในอนาคตหรือนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการพิจารณาและ ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหนี้รายใหม่ที่ใช้บริการสินเชื่อของธนาคาร ดังนี้คือ

1) สถานภาพของลูกหนี้ที่เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะลูกหนี้ที่มีสถานภาพสมรส ควรถูกนำไปประกอบการพิจารณาอย่างใดก็ตามธนาคารต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาของครอบครัวในขณะนั้นว่า ลูกหนี้มีปัญหภายในครอบครัวหรือไม่ หากปรากฏว่าลูกหนี้มีสถานภาพสมรสแล้ว แต่เกิดปัญหาภายในครอบครัว ก็อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพหนี้ได้

2) ภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภายในครอบครัว ธนาคารควรทำการสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลของลูกหนี้ให้ตรงตามข้อเท็จจริงให้มากที่สุด ทั้งนี้การคำนึงถึงรายได้ของลูกหนี้เพียงอย่างเดียว

ไม่เพียงพอต่อการพิจารณาให้เงินกู้หรือการปรับปรุง โครงสร้างหนี้ จำเป็นต้องสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวของลูกหนี้ด้วย

3) ระยะเวลาในการชำระหนี้ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ที่มีระยะเวลาในการผ่อนชำระน้อยกว่า 10 ปี ธนาคารควรเลือกใช้มาตรการขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ เนื่องจากการขยายระยะเวลาในการชำระหนี้จะมีส่วนช่วยทำให้ภาระการชำระหนี้ต่อเดือนลดลง

4) เงื่อนไขการผ่อนชำระต่อเดือน ธนาคารควรคำนึงถึงสัดส่วนของยอดชำระต่อเดือนกับรายได้ต่อเดือนของผู้กู้หรือลูกหนี้ให้มากที่สุด ทั้งนี้ควรกำหนดวงเงินกู้ หรือระยะเวลาการกู้ เพื่อให้สัดส่วนของจำนวนเงินผ่อนชำระต่อเดือนกับรายได้ต่อเดือนของลูกหนี้อยู่ในระดับต่ำ

5) ทศนคติต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้ที่เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารควรทำการสำรวจทัศนคติหรือความคิดเห็นต่อโครงการดังกล่าวจากลูกหนี้แต่ละรายก่อน หากปรากฏว่าลูกหนี้รายใดยังขาดความเข้าใจ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารควรทำความเข้าใจเพื่อปรับความคิดเห็นของลูกหนี้รายนั้นให้เห็นพ้องกับวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ก่อนเข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผลที่ได้จากการศึกษาถึงการนำเอานโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้โดยธนาคารพาณิชย์หนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของทั้ง 2 ฝ่าย คือ

1) ฝ่ายลูกหนี้ ควรให้ข้อมูลที่แท้จริงในด้านการดำเนินกิจการ ผลประกอบการ รายได้ ค่าใช้จ่าย และความสามารถในการชำระหนี้ในแต่ละเดือน เพื่อธนาคารจะได้นำไปพิจารณาใช้มาตรการการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นของลูกหนี้ เนื่องจากการใช้มาตรการการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ไม่เหมาะสมกับคุณสมบัติ หรือความสามารถในการชำระหนี้ที่แท้จริง อาจทำให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ (TDR FAIL)

นอกจากนี้ลูกหนี้ควรมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติตามเงื่อนไขการชำระหนี้ หากมีปัญหาก่อขึ้น ควรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ธนาคารทันที เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาหรือเสนอมาตรการใหม่ที่เหมาะสมเพื่อให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้

2) ฝ่ายธนาคารเจ้าหน้าที่ ควรมีความจริงใจในการช่วยเหลือลูกหนี้อย่างแท้จริงโดยพิจารณาจากผลได้ ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แต่ละครั้ง พนักงานธนาคาร

ควรอธิบายให้ลูกหนี้เข้าใจขั้นตอน เงื่อนไขการปฏิบัติ ตลอดจนประโยชน์ที่ลูกหนี้จะได้รับจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยธนาคาร

ในด้านการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร ควรมีการติดตามลูกหนี้อย่างใกล้ชิดคิดว่าลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้หรือไม่ โดยออกเยี่ยมเยียน ตามไถ่ปัญหาและคุณภาพผลประกอบการของลูกหนี้ หากลูกหนี้เริ่มมีปัญหาจะได้หาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้กลับมาเป็นหนี้ที่มีปัญหา (NPLs) อีกครั้ง

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารoundต่อไป

เนื่องจากการศึกษารoundนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ขนาดเล็กหรือรายย่อยที่เข้ารับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ไม่ได้ครอบคลุมลูกหนี้ทั้งหมดของธนาคาร ซึ่งได้จัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ลูกหนี้ขนาดเล็กหรือรายย่อย ลูกหนี้ขนาดกลางและลูกหนี้ขนาดใหญ่ ซึ่งลูกหนี้แต่ละกลุ่ม มีลักษณะทั่วไป ลักษณะหนี้ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ทศนคติที่มีต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แตกต่างกัน ส่งผลให้ผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แตกต่างกันด้วย ดังนั้นในส่วนของผู้ที่จะทำการศึกษารoundต่อไป ควรมีการศึกษาในส่วน of ลูกหนี้ขนาดกลางและลูกหนี้ขนาดใหญ่ด้วย เพื่อจะได้รับทราบถึงปัญหาต่างๆ รวมทั้งผลของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ครอบคลุมลูกหนี้ทั้งหมดของธนาคาร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปรับปรุงข้อบกพร่องของการใช้นโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยรวมเพื่อให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย